

PRAŽSKÉ JARO 1968 - POKUS O OBNOVU OBČANSKÉ SPOLEČNOSTI

Gabriela Medved'ová

KRÁKORA, P. (ed.) *Pražské jaro 1968 - Pokus o obnovu občanské společnosti*. Praha: Nakladatelství Epoque, 2008. 278. s. ISBN 978-80-87027-78-3.

Nejnovější české a československé dějiny (tj. dějiny po roce 1945) představují ve výuce dějepisu na základních a především středních školách místo, jemuž je věnována poměrně malá pozornost. Tato skutečnost se následně odráží v minimálním povědomí středoškolských absolventů o tomto úseku dějin, které jsou - na rozdíl od starších dějin - v daleko větší míře odrazem současného dění (jeho chápání a nazírání).

Recenzovaný sborník *Pražské jaro 1968 - Pokus o obnovu občanské společnosti* je výstupem ze stejnojmenné konference pořádané Katedrou společenských věd PdF UP v Olomouci ve dnech 18.-19. 8. 2008. Reflektuje události roku 1968 v Československu, jejich příčiny, důsledky a mezinárodní souvislosti. Obsahuje celkem 17 příspěvků, tematicky rozdělených do dvou částí: regionálně historického oddílu a oddílu obecně historického. Charakterizovat a přiblížit detailně všechny příspěvky nelze, zmíním se pouze o těch - aniž bych však chtěla úmyslně opominout příspěvky další - které jsou z mého pohledu recenzentky významné.

Čtyři příspěvky ve sborníku se přímo dotýkají oblasti školství, které má pro zaměření pracoviště pořadajícího konferenci obzvláštní význam. Z nich bych vyzdvihla příspěvek P. Urbáška (Archiv UP), jehož autor se zamýšlí nad osudy československého vysokého školství v letech 1948-1989 se zřetelem na rok 1968 (*Vysoké školy a Pražské jaro*). Za přínosné považuji příspěvky Z. Novotného (*Česká filosofie před a po roce 1968 - osobní zkušenost*) a F. Mezihoráka (*Důsledky roku 1968 na Univerzitě Palackého*) (oba z Katedry společenských věd PdF UP), v nichž je mj. zachycena jejich osobní zkušenost (z pohledu studenta a z pohledu pedagoga) z doby obrodného roku 1968 na olomoucké univerzitě, kdy se aktivně „proreformně“ angažovali a také následného období normalizace, která poznamenala jejich další životní osudy. F. Mezihorák mimo

to v přehledu uvádí jména všech, kteří museli z „politických“ důvodů Univerzitu Palackého opustit.

K bližšímu poznání dění roku 1968 na regionální úrovni významnou měrou přispívají články N. Pavelčíkové (FF Ostravské univerzity) *Ohlasy pokusu o obnovu občanské společnosti na příkladu ostravského regionu* a T. Hubálka (Katedra společenských věd PdF UP), který se přibližuje politickou a ekonomickou situací roku 1968 v regionu Ústeckoorlicka (*Pražské jaro a jeho odraz na Ústeckoorlicku*).

Obecným souvislostem roku 1968 (příčiny, průběh, důsledky) je věnován příspěvek E. Gímeše (*Přípravná fáze československého pokusu o reformu*), který je zdařilým pokusem o analýzu (doplněnou o historický exkurz a mezinárodní souvislosti) příčin liberalizace politiky KSČ v druhé polovině 60. let minulého století. Otázky související s činností politických stran v rámci Národní fronty v první polovině roku 1968 jsou předmětem zájmu P. Krákory (*Nekomunistické strany Národní fronty a Pražské jaro*) – pozornost věnuje mj. pokusům o obnovu sociální demokracie a možnostem její existence mimo strukturu Národní fronty. V rámci sborníku zcela jistě zaujme příspěvek L. Valeše (ÚSD AV ČR, v.v.i.) (*Pražské jaro z pohledu rakouské politiky*), v němž autor mimo rozboru vzájemných československo-rakouských vztahů v roce 1968 přináší zajímavé poznatky týkající se činnosti rakouské ambasády v době srpnové invaze vojsk Varšavské smlouvy (v článku jsou hojně využity vzpomínky pamětníků).

Konečně v širším kontextu se událostmi v Československu roku 1968 zabývá M. Świder (Uniwersytet Opolski, Polsko). Ve svém příspěvku se zaměřuje na vnímání československého reformního procesu z pohledu zahraniční politiky SRN a také Polska, kde v březnu 1968 došlo k protirežimním nepokojům a politické „tání“ v Československu bylo v této souvislosti pro polské komunisty zvláště nežádoucí faktorem.

Celkovou úroveň sborníku hodnotím vysoce jak po obsahové stránce, tak po stránce formální. Některým z příspěvků lze sice vytknout částečnou obecnost, avšak tato v daném případě není na úkor jejich didaktické hodnoty, neboť sborník je mj. určen učitelům (základních, středních i vysokých škol) a studentům společenskovědních oborů pedagogických fakult. Napomůže k dalšímu rozšíření obzorů v oblasti nejnovějších dějin, které jsou – jak je zmíněno v úvodu – v rámci výuky historie mnohdy zanedbávány.

Na závěr je třeba vyjádřit uznání a poděkování všem, kteří se na uspořádání konference ke 40. výročí události roku 1968 podíleli, editoru a vydavateli sborní-

ku a v neposlední řadě také jednotlivým přispěvatelům, kteří se zasloužili o jeho celkovou vědeckou a pedagogickou úroveň.

Mgr. Gabriela Medved'ová
Katedra společenských věd PdF UP v Olomouci
Žižkovo nám. 5
771 40 OLOMOUC
Tel.: +420 585 635 412
e-mail: gabriela.medvedova@upol.cz